
Migrācijas procesi pasaulē: sociālie un teoloģiskie aspekti

Migration Processes in the World: Social and Theological Aspects

Olafs Brūvers, Dr. miss. (Dr. theol.) (Latvija)

Viens no lielākajiem izaicinājumiem starptautiskajai sabiedrībai un valdībām ir aizvien pieaugošā migrācija. Lai gan nemitīgi notiek diskusijas visaugstākajos politiskajos līmeņos par to, kā ierobežot vai mazināt šos procesus pasaulē, diemžēl līdz šim būtiski redzami uzlabojumi nav sasniegti. Ļoti svarīgi šajā cīņā par migrācijas apjoma ierobežošanu ir starptautisko cilvēktiesību normu ievērošana. Analizējot teoloģiskos aspektus migrācijas procesos, var ievērot, ka laicīgās varas veidotā likumdošana ir smēlusi atziņas no tūkstošiem gadus iepriekš izteiktajiem Dieva (Bībeles) norādījumiem. Īpaša loma palīdzības sniegšanā pārvietotajiem cilvēkiem šodien ir Baznīcai, kas balstīta Vecās un Jaunās Derības atziņās.

Atslēgas vārdi: migrācija, bēgļu tiesības, starptautiskā likumdošana, integrācija, Dieva likumdošana

Ievads

Migrācija ir globāla problēma, kas šodien skar gandrīz ikvienu valsti pasaulē. Šie procesi – cilvēku pārvietošanās no vienas valsts teritorijas uz citu valsti ir nepārtraukti bijuši valstu vadītāju un citu organizāciju uzmanības centrā. Starptautiskā sadarbība politiskā līmenī migrācijas jautājumos ir pakāpeniski veidojusi arī likumdošanu to cilvēku aizsardzībai, kas spiesti dažādu iemeslu dēļ atstāt savu valsti.

Raksta autors izvēlējies veltīt uzmanību ne citu speciālistu vai teologu izteiktajām atziņām minētajā jautājumā, bet gan analizēt migrācijas procesus pasaulē no starptautiskās likumdošanas jomas, paša personīgās pieredzes, vadot ilgus gadus Valsts cilvēktiesību aizsardzības biroju (Ombudu), un kā teologam apskatīt Dieva “likumdošanu” Svētajos Rakstos. Svarīgi ir pieminēt arī faktu, ka autors pats 1976. gadā, toreizējā padomju režīma spiediena rezultātā, bija spiests atstāt okupēto Latviju, saņemot politiskā bēgļa patvēruma tiesības Vācijas Federatīvajā Republikā.

Migrācija – izaicinājums pasaules sabiedrībai

Migrācijas iemesli ir dažādi, bet gandrīz vienmēr tie saistīti kombinācijā ar noteiktiem apstākļiem, kā, piemēram, ar sociālo un ekonomisko iespēju trūkumu mītnes zemē un pieņemumu par labklājības iespējām uzņēmējvalstī. Arvien plašākā plaša starp nabadzīgajām un bagātajām valstīm ir viens no galvenajiem iemesliem, kas rada ekonomisko migrantu straumes. Parasti šādus ceļotājus un labākas dzīves meklētājus nodala no migrantiem-bēgļiem.

Otrkārt, cilvēktiesību neievērošana un rupja to pārkāpšana spiež cilvēkus dažādos pasaules reģionos atstāt savu valsti, lai izbēgtu no vardarbības, terora un bailēm par savas dzīvības apdraudējumu. Bez tam, arī starpvalstu konflikti un iekšējās nesaikņas valsts politisko spēku starpā visbiežāk noved pie iedzīvotāju pārvietošanās un bēgšanas no vienas valsts uz citu valsti. Šajā kategorijā mēs runājam par bēgļiem un patvēruma meklētājiem.

Migrācija ikvienam šī procesa dalībniekam, bez palīdzības tranzīta ceļā vai arī jau sasniedzot iecerēto apmešanās vietu, nav viegla lieta. Dažreiz šāda palīdzība tiek sniegta no draugiem vai radniekiem, kas paši jau savā laikā ir izgājuši šo ceļu, kuru padoms, nepieciešamie kontakti un finansiālās iespējas jaunajiem ceļotājiem ir ļoti noderīgi. Diemžēl šādās situācijās arvien vairāk iesaistās arī kriminālās aprindas, kuru mērķis ir izmantot migrantu neaizsargātību, piedāvājot savus nelegālos pakalpojumus par prāvām naudas summām. Aizvien pieaugošā cilvēku pārvietošana slepus pāri valstu robežām, kuru veic organizētās noziedzības grupas un kura šodien kļuvusi par milzīgi inesenīgu finansu industriju, faktiski ir tikusi veicināta lielā mērā arī ar to, ka valstu likumdošana noteikusi ļoti stingrus ierobežojumus un kontroli migrācijas jomā uz robežām. Diemžēl cilvēki, kas izmanto šādus noziedzīgus starptautiskās migrācijas pakalpojumus, bieži tiek pievilti, izmantoti, diskriminēti, pakļauti pazemojumiem, bailēm, vardarbībai un pat nāvei.

Migrācijas globālie apjomi, kas nebūt nemazinās, šodien nostāda valstu vadītājus un iedzīvotājus ļoti nopietnu praktisku un ētisku problēmu priekšā. Piemēram, kā reaģēt uz negaidītu un plaša mēroga migrācijas kustību? Cik lielā mērā valstīm jābūt atbildīgām par klejojošo un bēgošo cilvēku uzņemšanu, atverot savas valsts robežas? Kāda ir atbildība un cik lielā mērā uzņēmējvalstij būtu jā rūpējas par svešinieku sociālo labklājību – viņu veselības, izglītības, nodarbinātības, reliģiskās pārliecības un

vispārējo cilvēktiesību nodrošināšanu? Kur ir robeža starp patiesiem bēgļiem un vienkāršiem kļejotājiem, labākas dzīves meklētājiem? Ko vajadzētu darīt starptautiskajām organizācijām kā, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācijai (ANO) un vispasaules sabiedrībai, lai pārtrauktu vai vismaz mazinātu patreizējo migrācijas apjomu? Un beidzot, kā palīdzēt bēgļiem jaunajā patvēruma zemē integrēties svešajā vidē un uzsākt normālu dzīvi?

Cilvēktiesības un migrācija

Līdz ar augstāk uzskaitītām problēmām migrācijas procesos bēgļiem un pārvietotām personām ir jāsaskaras ar ļoti svarīgu aspektu – cilvēktiesību ievērošanu. Cilvēktiesības ir tik ļoti cieši saistītas ar bēgļu problēmām, ka nav iespējams skatīt šos jautājumus atrauti vienu no otra. Tieši cilvēktiesību pārkāpumi galvenokārt ir iedzīvotāju masu pārvietošanās iemesli, diemžēl ne vienmēr adekvāti novērtēti. Daudzos gadījumos plašsaziņas līdzekļi, izplatot informāciju par migrācijas problēmām, kā iemeslu minēs kara darbību, nosaucot šādus bēgļus kā “kara darbības zonas upurus”. Tomēr pareizāk būtu šādus cilvēkus uzskatīt par “pilsoņiem, kuru tiesības ir tikušas ierobežotas vai rupji pārkāptas”. Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) 1948. gada *Vispārējo Cilvēktiesību deklarāciju*, katram cilvēkam ir tiesības uz dzīvību, brīvību un personīgo drošību. Nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, verdzībai un nelikumīgai izraidīšanai no savas valsts, tāpat – tiesībām brīvi pārvietoties savas valsts teritorijā. Ikviens indivīds tiek aizsargāts no patvaļīgas iejaukšanās personiskajā un ģimenes dzīvē (Cilvēka tiesības: Starptautisko līgumu krājums, 1994, 2-3).

Bieži vien šīs tiesības tiek pārkāptas ne tikai saistībā ar indivīda personisko brīvību, īpašumu un pārvietošanos, bet arī gadījumos par piederību kādai sociālai, etniskai vai politiskai grupai. Šādu tiesību pārkāpumi visdrīzāk noved pie masu migrācijas (bēgšanas) situācijām pasaulē, par ko liecina neskaitāmi piemēri. Kā atbilde šādiem pārkāpumiem ir ANO izstrādātie starptautiskie likumi, kas skaidri deklarē katra cilvēka tiesību aizsardzību sociālo, ekonomisko, politisko un kultūras jautājumu jomās. Tā, piemēram, *Starptautiskais pakts par pilsoņu un politikajām tiesībām* 27. pants nosaka, ka “valstīs, kur ir etniskās, reliģiskās un valodas minoritātes, personām, kas pieder pie šīm minoritātēm, nedrīkst atņemt tiesības kopā ar citiem tās pašas grupas locekļiem baudīt savu kultūru, piekopt un praktizēt savu reliģiju, kā arī lietot dzimto valodu” (Turpat, 30). Savukārt 1951. gada *Konvencija par genocīda novēršanu un sodu par to* II pantā norāda uz aizliegumu “pilnīgi vai daļēji iznīcināt kādu nacionālu, etnisku, rasu vai reliģisku grupu” (Turpat, 673). Lai gan pastāv šādi starptautiskā līmenī apstiprināti cilvēktiesību aizsardzības likumi, diemžēl pagātnes pieredze, piemēram, bijušās Dienvidslāvijas gadījumā, liecina par masīvu, brutālu un nežēlīgu varas rīcību, lai iznīcinātu citas etniskas, reliģiskas vai politiskas grupas. Šādu un līdzīgu pārkāpumu gadījumos, seko arī milzīgi plaša migrantu-bēgļu plūsma, kas iespaido apkārtējās valstis un, nenoliedzami, rada jaunas problēmas visā reģionā.

Tiesības uz patvērumu

Tiesības uz patvērumu nav atdalāmas no cilvēktiesībām. Tiesības lūgt un saņemt patvērumu ir nostiprinātas Apvienoto Nāciju Organizācijas 1948. gada Vispārējā Cilvēktiesību deklarācijā (14. pants) un 1951. gada Ženēvas (ANO) Konvencijā par bēgļa statusu (Cilvēka tiesības: Starptautisko līgumu krājums, 1994, 1., 2. daļa). Šajos starptautiskajos dokumentos iekļauti galvenie principi un kritēriji, kas jāievēro valstīm saistībā ar patvēruma meklētāju uzņemšanu vai neuzņemšanu savā valstī.

Kā jau tika minēts iepriekš, sakarā ar migrācijas izraisītajām problēmām, vairums valstis izstrādājušas ļoti stingrus kritērijus un ierobežojumus patvēruma meklētāju uzņemšanai. Līdz ar to nonākšana uzņēmējvalstī bēglim ne vienmēr rada drošus un sociāli labvēlīgus apstākļus, ko garantē starptautiskie likumi. Ne vienmēr arī patvēruma valstis ir spējīgas nodrošināt milzu klātpienācēju masas ar elementārām prasībām viņu mājokļa, veselības aprūpes, izglītības, nodarbinātības un citu sociālo jautājumu piešķiršanā, nemaz nerunājot par finansiālo un materiālo vajadzību apmierināšanu. Tieši sociālo jautājumu nodrošināšana migrācijas procesos pasaulē ir viens no grūtākajiem uzdevumiem un smagākajām nastām, kas gulstas uz bēgļu un migrantu uzņēmējvalsts pleciem.

Ekonomiskā un sociālā palīdzība bēgļu integrācijā

Bēgļiem, kas nonākuši mazāk attīstītās valstīs, starptautiskajos likumos deklarētā sociālā un ekonomiskā palīdzība maz ko dod – vienkārši tādēļ, ka attiecīgajā valstī ir nabadzība un zems dzīves līmenis. Gadījumā, ja bēgļi nonāk īpašā nometnē, tad, lai gan viņu vispārējā dzīves situācija nav apmierinoša, tomēr šie cilvēki dzīvo daudz labāk, nekā tie migranti, kas atraduši apmešanos ārpus speciālās nometnes patvēruma valstī. Bieži vien viņu dzīves apstākļi ir daudz zemāki par tiem, kādus viņi baudīja savā dzimtajā vietā.

Savukārt to bēgļu, kas nonākuši augsti attīstītajās valstīs kā, piemēram, Skandināvijas valstīs, Rietumeiropā vai Amerikas Savienotajās Valstīs, dzīves līmenis ir krasi atšķirīgs. Lai gan viņi apzinās, ka viņiem piedāvātie dzīves apstākļi, salīdzinot ar vietējo sabiedrību ir vērtējami kā zemi, tomēr nenoliedzami tie ir daudz augstāki par dzīves standartiem pamestajā dzimtenē. Parasti attīstītajās valstīs bēgļiem tiek piedāvātas dažādas bezmaksas programmas izglītībai un veselības aprūpei. Tiek piedāvātas arī dažādas iespējas arodapmācībai, palīdzība iekārtoties darbā, kā arī dzīvokļu programmas. Šādas iespējas ir veicinājušas daudzu bēgļu labvēlīgu integrāciju viņiem svešajā sabiedrībā, bet jo īpaši veiksmīgi tas ir palīdzējis viņu bērniem uzaugt kā pilntiesīgiem un pilnībā pieņemtiem patvēruma valsts pilsoņiem. Kā piemēru varētu minēt Franciju, Lielbritāniju, Beļģiju, Skandināvijas reģionu un citas valstis, kur bēgļiem domātās programmas ir veicinājušas ātru un veiksmīgu sociālo, ekonomisko, kultūras un politisko integrāciju.

Repatriācija

Tiesības bēglim dzīvot mierā un drošībā patvēruma zemē nav neierobežotas. Minētā 1951. gada Ženēvas bēgļu Konvencija nosaka, ka patvērumu devēja valsts var pārtraukt piešķirto bēgļa statusu personai, ja šāda aizsardzība vairs nav attaisnojama. Ir vairāki priekšnosacījumi bēgļa statusa zaudēšanai, kā, piemēram: 1) bēgļis labprātīgi sevi pakļāvis savas nacionālās valsts aizsardzībai; 2) brīvprātīgi atjaunojis savas valsts pilsonību; 3) ieguvjis jaunas valsts pilsonību; 4) brīvprātīgi atgriezies uz dzīvi valstī, kur pastāvējušas vajāšanas briesmas.

Iestājoties šādai situācijai, bijušajam bēglim ir jāatgriežas savā nacionālajā valstī. Protams, vislabvēlīgākais risinājums ir tad, ja persona labprātīgi atstāj līdzšinējā patvēruma vietu un atgriežas savā izcelsmes valstī. Vairums gadījumos tomēr tas tā nenotiek. Parasti bēgļi no nabadzīgajām valstīm, kas piedzīvojuši patvēruma valsts piešķirto labklājību, nevēlas atgriezties savā iepriekšējā mītnes zemē. Līdz ar to uzņēmējvalstīm šādas situācijas sagādā ekonomiskas, sociālas un arī politiskas problēmas. Ir valstis, kuras nekavējas pielietot piespiedu repatriāciju (faktiski – izraidīšanu) pret

tām personām, kas savu uzturēšanās statusu valstī tiesiski ir zaudējušas. Tas nozīmē, ka migrantiem ir psiholoģiski un praktiski jābūt gataviem šādam iznākumam. Patvēruma valsts valdībai un attiecīgajām institūcijām jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai repatriācija norisinātos droši un bez šķēršļiem arī no saņēmējvalsts (bēgļa iepriekšējās dzīves vietas) puses. Tikai tad, kad ir gūta pilnīga pārliecība, ka bijušajam bēglim, atgriežoties savā iepriekšējā dzīves vietā, briesmas nedraud, varas iestādes varētu būt gatavas veikt piespiedu repatriāciju.

Humanitārie risinājumi

Pakļaujoties starptautiskajiem līgumiem un praksei, katra valsts ir tiesīga suverēni izlemt, kurš ieeļo un uz kādiem noteikumiem uzturas tās teritorijā. Vairums valstu ir starptautisko līgumu parakstītājas, un, pakļaujoties šīm tiesiskajām normām, valsts pienākums ir ievērot katra indivīda pamattiesības un brīvības. Tomēr, īstenojot uz cilvēktiesībām balstītu migrācijas politiku, daudzas valstis tiek nostādītas dilemmas priekšā – ļaujot migrantu masām apmesties tās teritorijā, tiek nopietni apdraudēta sociālā (īpaši finansiālā jomā!) un ekonomiskā situācija valstī. Migrācijas pieaugošās tendences spiež valstis meklēt steidzamus risinājumus (Report of the Secretary General, UN General Assembly, 2006).

Migrācija ir īpaša ar to, ka tai ir mainīgs raksturs. Tās plašums un sarežģītība nostāda gan valstis, gan arī starptautisko sabiedrību milzīgu sociālo, ekonomisko un politisko grūtību priekšā, ka tikt galā ar šo problēmu vieniem pašiem ir gandrīz neiespējami. Tādēļ visu iespējamo organizāciju sadarbība šajā jomā ir nepieciešama un ļoti svarīga. No pieredzes un patreizējās prakses mēs redzam vairākus nopietnus partnerus, kuru palīdzība migrācijas jomā ir ļoti nozīmīga valsts institūcijām.

Kā divus vissvarīgākos partnerus valstu valdībām ir jāmin Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā Komisāra bēgļu jautājumos (UNHCR) un Starptautiskās Migrācijas organizācijas (IOM) birojus Ženēvā. Šo abu starptautiski plaši atzīto organizāciju visnozīmīgākā loma ir sociālās un ekonomiskās nastas atvieglināšanā valstīm, kas nonākušas grūtībās saistībā ar migrācijas procesiem pasaulē. Sadarbojoties ar valstu valdībām, šo biroju darbība aptver visu pasauli, sniedzot vispusēju palīdzību bēgļiem dažādos reģionos. Vislabāk šo palīdzību raksturo izlietotie finansiālie līdzekļi. Tā, piemēram, no UNHCR 2005. gadā visā pasaulē bēgļu aprūpei sniegta palīdzība 977 891 700 ASV dolāru apmērā. No šīs summas visvairāk līdzekļu izlietoti Āfrikas kontinentā – 529 000 000 ASV dolāri (*skat.* Report of the UNHCR, 2006). Līdzīgi kā UNHCR, arī Starptautiskā Migrācijas organizācija (IOM), savu darbību izvērš visā pasaulē, sniedzot gan finansiālu, gan informējošu rakstura palīdzību migrācijā iesaistītajiem cilvēkiem. Īpaša uzmanība tiek pievērsta pārvietoto cilvēku un bēgļu atgriešanai atpakaļ savās mītnes zemēs. Organizācija par savu uzdevumu uzskata sniegt atbalstu valdībām cīņā ar migrācijas jautājumu labvēlīgu risinājumu (*skat.* McKinley, 2007).

Ļoti nopietni un sekmīgi migrācijas procesos iesaistās arī Starptautiskā Sarkanā Krusta un Sarkanā Pūsmēness Federācija. Šie jautājumi vienmēr bijuši Sarkanā Krusta uzmanības lokā, bet jo īpaša uzmanība pievērsta pēdējos gados. 2001. gadā Ženēvas konferencē, 2002. gadā Berlīnē, 2005. gadā Dienvidkorejā un 2007. gadā Stambulā ar īpašām Rezolūcijām un Deklarācijām Starptautiskā Sarkanā Krusta/Sarkanā Pūsmēness Federācija no jauna apliecinājusi savu gatavību iesaistīties humanitāras palīdzības misijā visā pasaulē. Šis aicinājums attiecas arī uz katras valsts nacionālo Sarkanā Krusta/Sarkanā Pūsmēness biedrību (The Istanbul Commitments, 2007).

Baznīcas loma un atbildība

Beidzot, bet ne kā pēdējo institūciju jāpiemin arī aizvien lielāku Baznīcas lomu migrācijas procesos. Visā pasaulē dažādas Baznīcas organizācijas un draudzes iesaistās palīdzības akcijās migrantu un bēgļu labā. Migrācijas procesi ir izraisījuši diskusiju Baznīcā par sociālo taisnīgumu, kalpošanu savam līdzcilvēkam, kristīgo identitāti un kā svarīgāko – par Baznīcas, Kristus draudzes lomu problēmu pilnajā pasaulē. Pēdējā laikā migrācijas risināšanā aktīvi ir iesaistījusies Pasaules Baznīcu Padome (WCC). Nesenajā 2007. gada jūlijā WCC sanāksmē Briselē piedalījās Baznīcu pārstāvji gandrīz no visiem kontinentiem, lai izvērtētu migrācijas ietekmi uz Baznīcu un nolemtu, kā Kristus Draudze visā pasaulē varētu sevi sekmīgāk apliecināt kā “*vienu kopīgu Baznīcu*” tiešā saistībā ar migrācijas izraisītajām problēmām (WCC, 2007).

Arī Pasaules Luterāņu Federācija (LWF) aktīvi iesaistās humanitāros pasākumos, kur cilvēku dzīvība, drošība, veselība un cieņa tiek apdraudēta dažādās krīžu situācijās pasaulē Federācijas dibinātais Pasaules Servisa Departaments (DWS) ir starptautiski atzīta humanitārās un attīstības palīdzības aģentūra, kas pašreiz darbojas 36 pasaules valstīs (LWF, 2007). Aktīva organizācija starp Baznīcām Baltijas jūras reģionā ir arī “Theobalt”, kas izveidojusi sadarbības tīklu – “Baltic Church Network” (Theobalt Report, 2006). Šajā tīklā savu darbību un atbalstu sniedz arī Latvijas Evaņģēliski Luteriskā Baznīca. Īpaša uzmanība “Theobalt” sadarbības ietvaros tiek veltīta tieši migrācijas, bēgļu un personas brīvās pārvietošanās jautājumiem.

Kādēļ Baznīcai būtu jāpievērš uzmanība šādiem jautājumiem? Vai Baznīcas interese par migrāciju, šķietami politiskiem jautājumiem, rod atsauksmi Rakstos?

Migrācijas teoloģiskie aspekti

Baznīca, kuras pamats un mēraukla ir Bībele, atradīs tajā skaidrus norādījumus, ka Dievs rūpējas par katru cilvēku un radību, paturot to Savas uzmanības lokā: “Tad es pieminēšu Savu derību, kas ir starp Mani un jums un ikvienu dzīvu radījumu, ikvienu miesu” (1. Moz. 9:15). Tas nozīmē, ka arī Baznīca, sekojot Dieva (Bībeles) likumiem, savas darbības un kalpošanas lokā ietver katru cilvēku, neatkarīgi no viņa etniskās un sociālās izcelsmes vai ticības piederības. Šīs rūpes noteikti iekļauj ne tikai katras personas garīgās vajadzības, bet arī cilvēka sociālās un ekonomiskās tiesības. Šādi Baznīcas izpratnei un attieksmei pamats atrodams atziņās, ka *visi* cilvēki radīti pēc Dieva līdzības, ka *visi* Viņa priekšā ir vienlīdz vērtīgi un ka Dievs mīl *visus* cilvēkus. Kā augstākais apliecinājums Dieva mīlestībai ir Jēzus Kristus nāve Golgātas kalnā, miršot kā salīdzinājuma upurim par *visiem* cilvēkiem.

Jau pašā Bībeles (Vecā Derība) sākumā mēs tiekam iepazīstināti ar pirmo migrācijas procesa dalībnieku, Kainu, kurš tiek sodīts par sava brāļa Ābela slepkavību. Apzinoties savu noziegumu un tā sekas, Kains saka: “Lūk, Tu šodien mani esi padzinis no zemes virsus, un Tavu acu priekšā man jāpaslēpjas; *tekulis un bēgulis* es virs zemes esmu kļuvis...” (1. Moz. 4: 14, šeit un turpmāk autora izcēlums).

Svešinieki un piedzīvotāji

Migrācijas un bēgļu atspoguļojums Bībelē ir ļoti svarīgs arī šodien, lai Baznīca labāk apzinātos savu atbildību, kā arī katra kristieša individuālo nostāju minētajos jautājumos. Viena no vissvarīgākajām atziņām ir tā, ka Bībele noteikti un skaidri atgādina, ka *Dieva tauta* ir *svešinieki un piedzīvotāji*. Kā pirmie *svešinieki* Bībelē tiek minēti patriarhi jeb ciltstēvi. 1. Mozus 23. nodaļa apraksta notikumu ar Ābrahāmu, kurš

sakarā ar sievas Sāras nāvi meklē nopirkt viņai kapa vietu. Ābrahāms piesaka sevi he-tiešiem, ļaudīm, starp kuriem viņš dzīvo: “Es kā svešinieks dzīvoju pie jums; atvēliet man kapa vietu, ka es varētu apglabāt savu mirušo, kas pie manis” (1. Moz. 23:4). Mēs redzam, ka Dieva izredzētie cilvēki ceļoja kā svešinieki un piedzīvotāji, ticībā paļaujoties uz apsolījumiem. Pat apsolītās zemes iemantošana nemainīs Dieva izredzētās tautas statusu: “Un zemi lai neviens nepārdod par īpašumu: zeme pieder Man, bet jūs esat svešinieki un piemājotāji pie Manis” (3. Moz. 25:23). No Dieva skatījuma Viņa tauta pašu zemē tomēr ir kā svešinieki. Šo norādījumu izsaka un pastiprina arī Mo-zus, uzrunājot iespējamo paaudzi, kas nonāks jaunajā mājvietā. Viņu uzdevums būs nest Dievam pateicības upuri no visiem zemes augļiem pirmo ražu, kā arī atcerēties priekšteču klejojumu: “Un tev jāatbild un jāsaka Tā Kunga sava Dieva priekšā: mans ciltstēvs (tātad “patriarhs” – aut. piez.) bija *aramiešu klejotājs un viņš nogāja uz Ēģipti un mīta tur kā svešinieks...*” (5. Moz. 26:1-5). Ķēniņš Dāvids savā lūgšanā norāda uz patriarhu statusu un apliecina iepriekš apskatīto atziņu: “Un nu tagad mēs esam tie, kas Tev pateicamies, un tie, kas slavējam Tavas godības Vārdu; jo kas es esmu, un kas ir mana tauta, ka mēs paši labprātīgi spētu dot tādus ziedojumus? Bet viss ir no Tevis, un no Tavas rokas mēs Tev dodam! Jo mēs esam *svešinieki un piedzīvotāji* Tavā priekšā kā *visi mūsu tēvi...*” (1. Laiku 29:13-15).

Šī sapratne par svešinieku un piedzīvotāju, kas cauri gadu tūkstošiem ir pavadī-jusi Israēla tautu, šodien palīdz mums labāk izprast Dieva gudrības un žēlastības dzi-ļumu. Israēla tautas piedzīvotie klejojumi, gūstniecība, izsūtījumi un vajāšanas vēs-turē ir pierādījuši, ka vienīgi piederība Dievam ir bijusi par pamatu viņu pastāvēšanai un izdzīvošanai. Ne apsolītā zeme, ne piešķirtās uzvaras un citi Dieva brīnumdarbu apliecinājumi *nav* palīdzējuši jūdu tautai pastāvēt, bet gan tikai šī dievišķās atziņas perspektīva, ka vienmēr esam un būsīm šajā pasaulē ceļinieki, “svešinieki un piedzī-votāji pie Dieva” (3. Moz. 25:23). Tas nebūt nav jāsaprot kā pretnostatījums sabiedrī-bai, citām tautām, bet gan tas, ka atzīstam savu piederību Dievam un Viņa Valstībai.

Noslēdzot šo domu, būtu svarīgi pieminēt, ka Jaunās Derības kontekstā mēs re-dzam līdzīgu atklāsmi, kas Vecās Derības konceptu par “svešinieku un piedzīvotāju” paceļ pilnīgi jaunā, pozitīvā līmenī, norādot uz ticības priekšgājējiem: – “Šie visi ir miruši ticībā, apsolītās lietas nesaņēmuši, bet no *tālienes tās redzēdami un sveikdami, un apliecinājuši, ka viņi ir svešinieki un piedzīvotāji virs zemes. Jo tie, kas tādas lietas runā, rāda, ka viņi meklē tēviju*” (Ebr. 11:13-14). Tieši šī pēdējā atziņa par “meklēto tēviju” Jaunās Derības teoloģijā atklājas visskaidrāk, “kristieša svešniecības” ceļš un laiks šajā pasaulē. Jaunās Derības kontekstā mēs varam runāt par īpaši nošķirtiem, iezīmētiem vai izvēlētiem cilvēkiem: – “Bet jūs esat izredzēta cilts, ķēnišķīgi pries-teri, svēta tauta, Dieva īpašums...” (1. Pēt. 2:9), kuru gala mērķis ir: “Bet mēs gaidām pēc Viņa apsolījuma *jaunas debesis un jaunu zemi, kur taisnība mājō*” (2. Pēt. 3:13). Jaunās Derības izpratnē kristieši kļūst par *svešiniekiem un piedzīvotājiem* ar brīdi, kad Dievs “jūs ir aicinājis no tumsas Savā brīnišķīgajā gaismā, jūs, kas citkārt nebijāt tau-ta, bet tagad Dieva tauta, kas nebijāt apžēloti, bet tagad esat apžēloti” (1. Pēt. 2:9-10).

Izturēšanās pret svešinieku Bībelē

Aplūkojuši līdz šim jautājumus par to, kā starptautiskie līgumi regulē migrācijas procesus sabiedrībā, ir svarīgi, ka mēs aplūkojam arī Dieva noteiktos likumus Bībelē un to attieksmi pret svešiniekiem. Analizējot “Bībeles likumdošanu”, mēs atrodam ļoti taisnīgus, stingrus un pārsteidzoši pozitīvus norādījumus Dieva tautas, Israēla attiek-smei pret svešinieku vai bēgli. Aplūkosim turpmāk dažus svarīgākos norādījumus.

Bībele aicina *izrādīt mīlestību*. Šāda attieksme, pirmkārt, balstīta tieši pašas Dieva tautas pieredzē, kas pastāvīgi tiek Israēlam atgādināta: “Lai svešinieks, kas jūsu vidū piemīt, jums būtu kā viens no jūsu pašu iedzītajiem; *tev viņu būs mīlēt kā sevi pašu, jo jūs esat bijuši svešinieki Ēģiptes zemē, – Es esmu Tas Kungs, jūsu Dievs!*” (3. Moz. 19:34). Šajā likumā parādās viena no visaugstsirdīgākajām pavēlēm – mīlēt svešinieku kā sevi pašu. Kā sarkans pavediens šī *pavēle* (3. Moz. 19:37) vijas cauri Vecajai Derībai līdz Jēzus Kristus atkārtotam norādījumam par “bauslības piepildījumu”, proti: “Tev būs Dievu, savu Kungu, mīlēt no visas sirds un no visas dvēseles, un no visa sava prāta. Šis ir augstākais un pirmais bauslis. Otrs tam līdzīgs ir: *tev būs savu tuvāku mīlēt kā sevi pašu*. Šinīs abos bausļos ir saņemta kopā visa bauslība un pravieši” (Mat. 22:37-40).

Tālāk Dieva likums norāda uz *svešinieka aizsardzību*: “Nevienam svešinieku nedz apspied, nedz izmanto, jo jūs paši bijāt svešinieki Ēģiptes zemē” (2. Moz. 22:20). Ķēniņš Dāvids saka: “Tas Kungs *pasargā svešiniekus* un bāreņus...” (Ps. 146: 9). 3. Mozus grāmatā lasām Dieva norādījumu: “Bet, ja jūsu zemē pie jums piemājo svešinieks, tad jums nebūs viņu apspiest” (3. Moz. 19:33).

Šāda aizsardzība paredz arī *taisnu tiesu pret svešinieku*: “Un jūsu tiesnešiem tai laikā es pavēlēju, sacīdams: izklausīniet lietas jūsu brāļu starpā un spriediet *taisnu tiesu starp ikvienu cilvēku, gan ciltsbrāli, gan piemājoņāju*” (5. Moz.1:16). Tas ir Dieva likums, kas prasa iztiesāt taisnīgu tiesu un bargi vērsas pret tiem, kas pārkāpj šīs svešinieka tiesības: “Nolādēts, kas sagroza svešinieka, bāreņa un atraitnes tiesas!” (5. Moz. 27:19), “nepārgrozi svešinieka un bāreņa tiesu...” (5. Moz. 24:17).

Taisnas tiesas mēraukla pret jebkuru cilvēku, kas iekļauj arī svešinieku, atskan arī no praviešu mutes. Tā pravietis Jeremija pasludina Dieva doto pavēli ar norādījumu par bargajām konsekvencēm, ja tauta nepildītu dzirdēto Vārdu: “Tā saka tas Kungs: *uzturiet tiesu un taisnību, izglābiet apspiesto no varmākas rokas, neapspiediet svešinieku, bāreņi un atraitni, neizlejiet šinī vietā nenoziedzīgas asinis! Tikai tad, ja jūs patiesi izpildīsiet šos norādījumus, pa šā nama vārtiem ies iekšā ķēniņi, kas sēd uz Dāvida troņa, brauks ar ratiem un jās uz zirgiem, viņi paši un viņu kalpi, un viņu tauta. Bet, ja jūs neizpildīsiet šos norādījumus, tad Es esmu zvērējis pie Sevis, tā saka Tas Kungs, ka šī pils kļūs par drupu kaudzi*” (Jer. 22:3-5). Līdzīgi vārdi atrodami pravieša Caharijas mutē: “Tā saka Tas Kungs Cebaots: *spriediet taisnu tiesu, un lai ikviens parāda pret savu brāli mīlestību un žēlsirdību! Un nedariet pāri atraitnēm, bāriņiem, svešiniekiem un nabaģiem, un neturiet ļauna savā sirdī cits pret citu!*” (Cah. 7:9-10). Šeit skaidri parādās Dieva dotā likuma izpildīšanas vai neizpildīšanas sekas. Ja Israēls vēlas redzēt labas dienas, tad dotie pravieša norādījumi ir vērā ņemami.

Bībele norāda, ka svešinieks ir iekļauts arī *baudīt labklājību un zemes augļu izdotos labumus*. Vairākkārtīgi šie norādījumi tiek pasludināti Israēlam: “Un, kad jūs pļaujat savas zemes ražu, tad tev nebūs pilnīgi nopļaut sava tīruma stūrus, un pļaujas pārpalikumi – atlikušās vārpas – tev nav pilnīgi jāsalasa. Arī sava vīna dārza augļus tev nebūs pilnīgi nolasīt, nedz uzlasīt sava vīna dārza nobirušās ogas; *trūcīgam un svešiniekam tās tev būs atstāt, – Es esmu Tas Kungs, jūsu Dievs!*” (3. Moz. 19:9-10, autora izcēlums). Līdzīgs norādījums lasāms arī 3. Mozus 23:22, kā arī 5. Mozus 24: 19-22. Pieminētā labklājība svešiniekam baudīt dārza augļus šajos gadījumos attiektos uz migrantiem, kuri nav vēl iekļāvušies Israēla tautas saimniecībā un kuru izdzīvošana ir atkarīga no apkārtējo iedzīvotāju (arī varas) žēlastības.

Analizējot Bībeles likumus, atrodam vēl vairākas svešiniekam piešķirtās tiesības, kā, piemēram, *glābšanās iespējas izraudzītajās pilsētās*: “Šīs sešas pilsētas lai ir kā

Israēla bērniem, tā arī svešiniekiem un piedzīvotājiem jūsu vidū par glābšanās vietām, lai turp varētu bēgt ikviens, kas kādu cilvēku ir netīši nogalinājis” (4. Moz.35:15).

Īpašu ievēribu šodienas situācijā varētu izpelnīties Dieva likumos minētās svešinieka tiesības uz zemes īpašumu: “Šo zemi jums būs sadalīt savā starpā pēc Israēla ciltīm. Un sīkāk jums būs to sadalīt kā īpašumu starp sevi un tiem svešiniekiem, kuri dzīvo jūsu starpā un kuri nodibinājuši jūsu vidū ģimenes. Ar svešiniekiem jums būs apieties kā ar dzimušiem izraēliešiem: tiem līdz ar jums būs, meslus metot, iegūt zemi par īpašumu Israēla cilšu vidū. Jums būs katram svešiniekam ierādīt viņa īpašuma daļu tai ciltī, kuras vidū viņš dzīvo, – tā saka Dievs Tas Kungs” (Ec. 47:21-23).

Secinājumi

Šī darba apjoms neļauj izvērst vēl plašāku analīzi par svešinieka tiesībām Bībeles likumu gaismā. Tomēr jau augstāk pieminētie norādījumi var sniegt pietiekošā mērā lasītājam izpratni par Dieva taisnības, žēlastības un mīlestības plašumu, kas ietver ikvienu cilvēku. Ja raugāties uz sarežģīto migrācijas procesu pasaulē, tad varam secināt, ka valstis un valdības savas likumdošanas veidošanā ir smēlušas atziņas no tiem Dieva taisnības un mīlestības avotiem, kas joprojām uzrunā mūs Bībelē. Mēs varam vērot arī aizvien lielāku starptautisko organizāciju uzmanību migrantu tiesību un labklājības pilnveidošanai, kas tikai apstiprina Dieva likumos izteikto norādījumu nezūdošo vērtību.

Mēs gūstam apliecinājumu tam, ka Dievs patiesi rūpējas par katra cilvēka labklājību, tiesībām un cieņu. To Viņš pieprasa arī no cilvēkiem, pirmkārt jau dodot noteiktus norādījumus Savai tautai Vecajā Derībā – Israēlam, un tagad – caur Jēzu Kristu, kurš “jūs ir aicinājis no tumsas Savā brīnišķīgajā gaismā, jūs, kas citkārt nebijāt tauta, bet tagad Dieva tauta...” (1. Pēt. 2:9), lai mēs mīlētu savu tuvāko kā sevi pašu.

Istenojot šo Kristus pavēli, katra valsts var būt pārliecināta, ka veido drošu pamatu patiesai svešinieku integrācijai sabiedrībā. Tā ir atslēga visu strīdu un neiecietības novēršanai. Šāda atziņa un izpratne par notiekošajiem procesiem pasaulē nostāda Baznīcu īpaši atbildīgā situācijā. Ja esam uzrunāti ar tik spēcīgu Dieva Vārdu, tad arī Baznīcai ir jābūt brīvai atklāti un skaļi paust savu balsi gadījumos, kad tas ir nepieciešams, aizstāvot katra cilvēka tiesības, labklājības meklējumus un cieņu šajā pasaulē.

Lielākais gandarijums un apbalvojums, ko varam saņemt par uzmanības izrādīšanu svešiniekam, nāk no Baznīcas Galvas, Jēzus Kristus: **“Jo es biju izsalcis un jūs esat Mani paēdinājuši; Es biju izslāpis un jūs esat Mani dzirdinājuši; Es biju svešinieks un jūs esat Mani uzņēmuši”** (Mat. 25:35).

BIBLIOGRĀFIJA

1. Bībele: 1965. gada izdevuma revidētais teksts ar pielikumiem. (2000) Rīga: Latvijas Bībeles biedrība.
2. McKinley, Brunson. (2007) *Migration in the twenty-first century* [online]. Available: <http://www.iom.int/>, Link: Facts & Figures.
3. Cilvēka tiesības: *Starptautisko līgumu krājums, I sējums (Pirmā un Otrā daļa)* (1994). Ņujorka un Ženēva: Apvienotās Nācijas.
4. International Organization for Migration (2007) [online]. Available: <http://www.iom.int/>
5. The Istanbul Commitments (2007) [online]. International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, *7th European Regional Conference of the Interna-*

- tional Federation of Red Cross And Red Crescent Societies*, Istanbul, 20-24 May 2007. Available: <http://www.ifrc.org/>
6. Lutheran World Federation, LWF (2007) [online], *Lutheran World Information*. Available: <http://www.lutheranworld.org/>
  7. Theobalt Report 2005 (2006), *Free movement of persons: An opportunity and a Challenge for EU integration in the Baltic region. The role and responsibility of the Churches*. Visby: Godrings Tryckeri AB.
  8. Report of the United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR (2006), General Assembly Official Records Sixty-first Session, *Supplement No. 12 (A/61/12)*, United Nations, New York.
  9. Report of the Secretary General (2006), *International migration and development*, General Assembly Sixtieth Session, Supplement No. A/60/ 871, United Nations, New York.
  10. World Council of Churches, WCC (2007) [online], *Migration and social justice*. Available: <http://www.oikoumene.org/>

Migration Processes in the World: Social and Theological Aspects

Summary

Viens no lielākajiem izaicinājumiem starptautiskajai sabiedrībai un valdībām ir aizvieOne of the greatest challenges for international society and governments today is constantly growing migration. Though there continuously go on discussions at the highest political level how to restrict or diminish these processes in the world, unfortunately till now there are no essential improvements achieved. In this struggle for restriction of migration scope the observation of international human rights is of high importance. Analyzing the theological aspects of migration processes it is possible to see that legislation developed by secular power has drawn ideas from guidelines uttered by God (Bible) thousands of years ago. In rendering of assistance to displaced persons special role today has the Church, which is based on the ideas of both the Old and New Testament.

In the chapter of **migration as a challenge to the world's society** it is mentioned the reasons for migration may be of different kind but they always are combined with specific circumstances as, for instance, with the lack of social and economical possibilities at home country and assumption about welfare possibilities in hosting country. Usually such travelers and seekers of better life are separated from migrants-refugees. Secondly, inobservance of human rights and uncivilized violation of them forces people in different regions of the world to leave their country to escape from violence, terror and fears that jeopardize their life. In this category we speak of fugitives and asylum seekers.

Migration to every participant of this process without the assistance in the path of transition or already reaching the intended destination is not an easy thing. Sometimes such assistance comes from friends or relatives who themselves have already went through this process, but unfortunately more often the criminal world starts being involved in these situations, which has a goal to take advantage of unprotectedness of migrants by providing illegal services in return for considerable allowances. This illegal and profitable financial industry by organized crime in fact has been encouraged to a great extent by extremely strict regulations and control of national legislations regarding migration on borders. Unfortunately, people who get involved in such

criminal services of international migration often are deceived, used, discriminated, and subjected to humiliation, fears, violence and even death.

The global scope of migration, which is not decreasing at all, puts the leaders and citizens of states in face of very serious problems of practical and ethical nature. For instance, to what degree states should be responsible for acceptance of migratory and escaping fugitives by opening the borders of state? And how to help the refugees in the new country of asylum to being integrated in unfamiliar environment and starting a normal life?

Analyzing the **human rights and migration**, the fugitives and displaced persons involved in migration face very relevant aspect – the observation of human rights. In many cases mass media when distributing information on migration problems as a reason for it mention military operations calling such fugitives as “the victims of military operations zone”. However, being more exact, such people should be considered as “citizens whose rights have been violated or brutally trespassed”. As often as not these rights are violated also in cases of belonging to some social, ethnical or political group. Violations of such kind most often lead to mass migration (escape) situations in the world to what there are countless examples. As an answer to such violations there are UN worked out international laws that clearly declares the protection of rights of every individual in the social, economic, political and cultural spheres. Sadly enough, the past experience, for instance, in case of former Yugoslavia gives testimony on massive, brutal and cruel use or stretch of authority in exterminating other ethnic, religious or political groups.

Right to asylum is not separable from human rights. Right to ask for and to receive asylum are stipulated in General Human Rights Declaration of 1948 (14.§) and Geneva (UN) Convention of the Status of Refugee (1951). But regarding the problems caused by migration, majority of states have worked out very strict criteria and limitations for acceptance of asylum seekers. Hereby reaching the host country does not always create safe and socially favorable conditions for a migrant, which are guaranteed by international laws. Exactly the provision of social issues within the migration processes in the world is one of the most difficult burdens that lay on the shoulders of countries hosting refugees and migrants.

Looking at **economic and social assistance for integration of refugees**, the refugees that have reached underdeveloped countries receive a little from the social and economic provisions stipulated in international laws – simply because there is poverty and low standard of living in host country. Often the living conditions of them are much lower than those back in their home country. In its turn, the living conditions of those refugees that have reached highly advanced countries, let's say, Scandinavian countries, Western Europe or USA, are essentially different. Although they are aware that living conditions provided to them in comparison with local society are lower, nevertheless they are undeniably higher than the standards back at abandoned country. As the example here can be France, Great Britain, Belgium, Scandinavian region and other countries where the programs designed for refugees have facilitated quick and successful social, economic, cultural and political integration.

The probability of **repatriation** appears when one becomes aware the rights of refugee to live in peace and safety in the host country are not limitless. Geneva Convention of Refugees (1951) declares the host country may suspend assigned refugee status to a person if such a protection is no more justifiable. If that happens the former refugee should return to his home country, but in most cases person is not willing to

leave the former asylum and to return. Usually it happens with refugees from poor countries that have experienced the welfare provided by the host country. There are states, which don't hesitate using forceful repatriation (in fact – expulsion), but only when there is complete assurance that the former refugee returning to his previous residence is no more under the jeopardy the state institutions should carry out forceful repatriation.

Speaking of **humanitarian solutions**, when implementing the migration policy based on human rights, many countries are faced with the dilemma, – by allowing the masses of migrants to settle in their territory the social (especially the financial!) and economic sphere of state is jeopardized. The increasing migration trends force countries to seek for urgent solutions. From the experience and existing practice we see several serious partners whose help in the sphere of migration is very relevant to state institutions. And as two most important partners for cooperation with national governments are the offices of United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) and that of International Organization of Migration (IOM) in Geneva. Cooperating with governments the activity of the offices covers the entire world by providing wide assistance to refugees in different regions, for which huge financial means are spent. Special attention is paid to returning of displaced persons and refugees to their home countries. Successfully and seriously the International Red Cross and Red Crescent Federation are involved in these processes as well as these issues always have been in the centre of attention of Red Cross but especially in last years. This call refers also to the societies of Red Cross/Red Crescent in every national state.

It should be mentioned the growing **role of the Church in migration processes**. In the whole world the Church organizations and congregations are being involved in assistance providing campaigns for the benefit of migrants and refugees. Migration processes have aroused the discussion in the Church about social justice, serving to one's neighbor, Christian identity and as the most important – about the role of the Church, the community of Christ in this world full of problems. In last years the World Council of Churches (WCC) is being involved in solving the migration. Also the World Lutheran Federation (LWF) has been actively involved in humanitarian campaigns where human life, safety, health and dignity are jeopardized in different situations of crisis. Federations' established Department of World Service (DWS) is internationally recognized agency of humanitarian aid, which functions in 36 countries of the world. Active organization between the Churches in the region of Baltic Sea is as well the "Theobalt" that has developed the cooperation network – "Baltic Church Network". But why should the Church pay attention to following issues? Does the interest of the Church about migration, seemingly political issues, finds reference in Holy Scriptures? The reflection of migration and fugitives in Bible is important today for the Church may become better aware of its responsibility and individual stand of every Christian regarding the issues.

Theological aspects of migration. The Church, following God's laws includes in the range of its ministry every person irrespective of his ethnic or social origins or faith, and that includes also his social and economic rights. The basis of such attitude of the Church is the idea that *all* people are created in God's likeness, that *all* in His presence are equally valuable. Already in the beginning of the Bible we are introduced with the first participant of migration – Cain who is being punished for the murder of his brother Abel. As the consequences of this crime Cain becomes *a homeless wanderer* (Gen. 4: 14). And that is one of the most important statements that *God's nation*

is foreigners and cohabitants already beginning with the era of Patriarchs (Abraham in Gen. 23). Continuing, we see also God's chosen people travelled as foreigners and cohabitants trusting in God's promises (Lev. 25:23). From God's perspective, His nation in their own land nevertheless was like strangers or foreigners.

The experienced wanderings, captivity, deportation and persecution of the people of Israel in history have shown that only belonging to God has been the basis of their existence and surviving. Nor the Promised Land, neither the conferred victories or other testimonies of God's wonderworks *have not* helped the Jewish to exist, but only this perspective of divine idea that the nation will always be "foreigners and cohabitants" to God (Lev. 25:23). It is not contrasting to the society in general, other nations; it is recognizing and accepting one's own belonging to God and His Kingdom.

Analyzing Bibles "legislation" regarding the attitude towards foreigner, we find very strict, just and surprisingly positive indications for the attitude of God's people to foreigner or fugitive. Bible invites *to love them* (Lev. 19:34). In this law comes up one of the most important laws – loving foreigner as yourself that continues in the time of New Testament (Math. 22: 37-40). Further God's laws indicate *the protection of foreigners* (Ex. 22:20, Lev. 19:33, Ps. 146:9). Such protection implicates also *just judging of a foreigner*, "not depriving foreigners, orphans and widows of their rights" (Deut. 1:16, 24:17, 27:19). "Do not ill-treat or oppress foreigners (...) and do not kill innocent people", reminds also prophet Jeremiah in his book (22:3-5) and prophet Zechariah (Zech. 7: 9-10). Here the consequences of violation of God's law are clearly shown. Bible shows that foreigner is also included in *taking delight of harvest and food from land* (Lev. 19: 9-10, 23:22; Deut. 24: 19-22). Foreigners are also conferred *the rights to take refuge in chosen cities of Israel* in case of murder (Num. 35:15). Special importance in today's situation may deserve God's given *rights to foreigners for the share of land* – "they are to be treated like full Israelite citizens" (Ez. 47: 21-23).

Coming to **conclusions**, it should be said that by realizing Christ's given commandment to love one's neighbor as yourself, every nation can be convinced it lays sound foundation for real integration of foreigners in society. It is a key to prevention of all disputes and intolerance. Such understanding about ongoing processes in the world puts the Church in especially responsible situation. If we are addressed with such strong word of God then also the Church should be free to express its voice openly in cases when there appears need for protecting the seeking of every person for his rights, well-being and his dignity in the world. The greatest gratification that we can receive for expressing concern towards foreigner comes from the Head of the Church, Jesus Christ himself: "For I was hungry and you fed me, thirsty and you gave me a drink; I was a stranger and you received me in your homes" (Math. 25:35).

Dr. miss. (Dr. theol.), doc. Olafs Brūvers

Latvijas Kristīgā akadēmija, docents
Rīgas Stradiņa Universitāte, Ētikas komitejas priekšsēdētājs
Latvijas Sarkanais Krusts, prezidents

Latvian Christian Academy, assistant professor
Riga Stradins University, the head of Ethics committee
Latvian Red Cross, president

Adrese: Bernātu iela 8, Rīga, LV-1014, Latvija
Tāl. +371 67540368, mob.: +371 26511739
e-pasts: tiesibas@gmail.com